

"להוציא ילד בגיל חמש מחוץ לביתו זה דבר הרטני. אם הוא שגוי, אלף פסיכיאטרים לא יעזרו אחר כך" צילום: ויזואל

(התשן תמוז קודם)

בימים אלו שוקלים תמר ובעלה לתבוע את פקידת הסעד, את הממונים עליה ואת משרד הרווחה.

תסקירים נסתור

בנובמבר 2002 הגישה ועדת גילת את מס' קנותיה לשר הרווחה דאז, שלמה בניזרי. הוועד דה הוקמה בשל ריבוי תלונות הורים שילדיהם הוצאו מחזקתם, ונתבקשה לברוק בין השאר את ועדות ההחלטה, כ-200 במספר, הפועלות ברחבי הארץ ושבתמכותן להמליץ לבית המשפט על הוצאת ילד מרשות הוריו.

כ-25 המלצות מופיעות בסיכום עבודת הוועד דה. רובן נוגעות להגדלת המעורבות של הקטין ומשפחתו בהליך המתקיים בוועדה, שתכליתה בידור הסוגיה של הוצאת ילד מרשות הוריו, הגדלת השקיפות של הנעשה בתוך הוועדה, הגדרה בחקיקה של הרכב הוועדות, הקמת נציב קבי-לות הורים, צמצום פרק הזמן המותר בין הוצאת ילד מביתו בצו חירום ועד לקבלת אישור על ידי שופט משבעה ימים ל-48 שעות, כינון ועדות ערר שידונו במקרים בהם יגישו ההורים ערעור על הרכב או החלטות הוועדה ועוד.

מסקנות הוועדה היו, למעשה, כתב אשמה חמור נגד ההליך הקיים בישראל, אלא שבגלל חילופי השרים במשרד הרווחה לא הפכו ההמלצות להוראות, ולמעשה נקברו תחת בירוקרטיה פוליטית ומציאות מתמשכת של התעלמות מהמצב הקיים.

"העניין המטריד ביותר הוא הפגיעה במשפחות", אומר ד"ר צבי גילת, מי שעמד בראש הוועד דה. "אלו אנשים שפונים לשירותי הרווחה בבקשת עזרה, העובד הסוציאלי הוא המושע שלהם. הם מספרים לו את מצוקותיהם, את כאבם, בתקווה לקבל סיוע. העובד הסוציאלי הזה יישב בוועדת ההחלטה, יספר שם את כל מה שמע - תוך הפרה בוטה של ההיסטוריה בין מטפל למטופל - ועל סמך זה יוציאו את הילד מרשות הוריו. כל מה שאמר ההורה בחדרי חדרים בדם לבו יצוטט בתסקירים ובחוקת הרעט שימליצו להוציא מידי את הילד".

זאת הייתה התחושה של אלונה (שם בדוי), שכבר לא מגדלת את שלושת ילדיה הקטנים. בת השנה נשלחה ל"משפחה מארחת" באחת ההתנחלויות ביהודה ושומרון, וכן החמש ובת השלוש שהיה אצל אמה בעיר אחרת, לאחר שהוצאו מחזקתה לפני מספר חודשים. היא אם חד-הורית שאינה מקבלת מוזנות מאבי ילדיה, וכשהרגישה, מיד אחרי לידת בתה השלישית, שאינה יכולה לשאת בנטל הכלכלי, פנתה לשירותי הרווחה. "עם ההורים שלי אני מסוכסכת, והילדים הם כל מה שיש לי בעולם. אנשי הרווחה היו מקור התמיכה היחיד שהיה לי, היחיד שמסמכת עלי".

רק בדיעבד הבינה שהייתה צריכה לשים לב שזה מה שהולך לקרות: "העובד הסוציאלי הס' ביר לי שכדי לקבל סיוע, כדי שהילדים יהיו כל יום במסגרת עד שש בערב, חייבים לפתוח 'תיק נזקקות', ולשם כך עליי להגיע לבית המשפט. בערב שלפני המשפט הוא הגיע אליי וסיפר לי בשמחה שהם 'השיגו ריון בשבילי', ואז התחיל לשאול כל מיני שאלות שנראו לי חתרניות".

מה למשל?

"הוא שאל: 'נכון שקשה לך עם הילדים?' ורצה לדעת מה אני עושה כשהבן שלי כועס ובוטט בי. אז אמרתי לו שלעתיים רחוקות אני נותנת לו פליק כשהוא מתנהג ככה. הוא שאל: 'מה היית עושה אם הילדים היו עוברים לבית אחר?' ואני אמרתי לו מה פתאום הוא שואל אותי שאלות כאלו, ואז הוא הס' ביר שעדיין קשה לי בגלל הלידה. התחושה שלי הייתה שהוא מנסה לסחוף אותי לאמירות שיוכחו שאני לא מתפקדת כראוי".

שמעון תגורי

צילום: אלכס קולמוסקי

החלשים סובלים

יעקב אליה, מחבר הספר "ילדים רחוקים", הק' ריש פרק שלם למה שהוא מכנה "הרחקה שיטתית של ילדים עניים". אליה: "ברגע שהורה מרבר עם עובד רווחה, אוטומטית הוא הופך את הילד שלו לילד בסיכון. רוב הילדים המוצאים מבתייהם הינם משכבות חלשות. רוב הדיונים בוועדות ההחלטה הן על משפחות מאוכלוסיות חלשות מבחינה כלכלית וחברתית. חלק ניכר מהילדים שאינם חיים בבתייהם הם ילדים למ'

יתומי

ד"ר צבי גילת: "אנשים פונים לרווחה כדי לקבל סיוע כלכלי, והעובד הסוציאלי הוא המושע שלהם. הם מספרים לו על כל הקשיים, הכאבים. כל מה שאמרו בחדרי חדרים בדם לבם יצוטט בתסקירים שימליצו להוציא מידיהם את הילד"

עו"ד סגל-מקליס מארגון "טבקה" למען עולים מאתיופיה: "ההורה שמגיע אלינו לא תמיד מכין את השפה ואת משמעות הדברים. היה לנו מקרה של אם שרק אחרי שלושה דיונים הבינה שרוצים לקחת לה את הילדים. היא התחילה לבכות מול השופטת"

ייסורי האם

דווקא היו לה, לפריי (שם בדוי), חיים לא רעים באתיופיה. היא למדה באוניברסיטה באדיס אבבה ודיברה כמה שפות. לישראל הגיעה לפני 11 שנים כאם חד-הורית עם ארבעה ילדים. כשה'

